

sindikalni poročevalec

ŠT. 6, 24. MAREC 1983

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

**Sporočilo
15. srečanja
»Rdeči prapor«
o uveljavljanju
odgovornosti v boju
za napredek
socialističnih
samoupravnih odnosov**

**Spremembe
in dopolnitve
Kolektivne pogodbe
o delovnih razmerjih
med delavci
in samostojnimi
obrtniki**

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev »Rdeči prapor«, ki je bilo 15. in 16. februarja 1983 v Kragujevcu, so razpravljali o uveljavljanju osebne in kolektivne odgovornosti v boju za nadaljnjo socialistično samoupravno preobrazbo naše družbe. Po vsestranski in kritični razpravi so sprejeli

Sporočilo 15. srečanja »Rdeči prapor« o uveljavljanju odgovornosti v boju za napredek socialističnih samoupravnih odnosov

I.

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev izražajo enotno prepričanje, da je dosledno uveljavljanje osebne in kolektivne odgovornosti na podlagi Ustave SFRJ bistveni sestavni del prizadevanj naše družbe za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja, uveljavljanja stabilizacije ter napredka naše države.

Uveljavljanje osebne in kolektivne odgovornosti na podlagi pridobitev in nadaljevanja naše socialistične revolucije, ustavnih načel, zakona o združenem delu,

pobud tovariša Tita o kolektivnem delu, odločanja in odgovornosti ter skladno s stališči 9. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije in 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, je bistveni pogoj za uspešno odpravljanje protislovij razvoja socialističnega samoupravljanja in reševanje družbenoekonomskih, političnih in drugih problemov.

Osebna in kolektivna odgovornost, ustavnost, zakonitost in socialistična moralna so bistvene prvine nadaljnega razvoja

socialističnega samoupravljanja ter oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev posebej opozarjajo na neodgovornost, ki otežuje razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in na odločanje v imenu delavskega razreda; posledica tega so odtujevanje dohodka od delavca, napake pri načrtovanju in naložbah, podvajanje in neusklajenost zmogljivosti, nizka produktivnost dela, čezmerna poraba, čezmerno zadolževanje v tujini, nesmotno izkoriščanje in privatizacija družbenih

sredstev in razsipništvo, skupinsko-lastninsko vedenje, krepitev etastičnih, centralistično-unitarističnih in tehnobirokratskih teženj, pojavi nacionalizma in zapiranja v ozke kroge, ogrožanje enotnega jugoslovanskega tržišča in drugi negativni pojavi, ki kvarijo osnovne vrednote naše socialistične samoupravne družbe.

Delagati 15. srečanja samoupravljalcev ocenjujejo, da so vzroki za slabo uveljavljanje odgovornosti tudi v neučinkovitem delovanju institucij političnega sistema, posebej samoupravnega odločanja v osnovnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti na delegatskih osnovah, in delovanju izvršilnih in upravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij.

Pojave neodgovornega vedenja, posebej pri opravljanju samoupravnih, javnih in drugih družbenih dolžnosti, lahko odpravimo samo s stalno krepitvijo odgovornosti vseh in vsakogar.

Bistvo boja za krepitev osebne in kolektivne odgovornosti je predvsem v uveljavljanju skupnih hotenj in enotnosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ter narodov in narodnosti na podlagi samoupravljanja in enakopravnosti. Zato pomeni krepitev odgovornosti tudi utrditev temeljnih vrednot in ciljev razvoja socialistične samoupravne družbe in ne samo uporabo pravnih sankcij proti nosilcem družbi škodljivih pojavov. Razvoj in krepitev socialistične družbene zavesti in morale sta sestavni del uveljavljanja osebne in kolektivne odgovornosti v procesu dela in pri opravljanju samoupravljalških in drugih družbenih funkcij pa tudi boja proti samoupravnim in protisocialističnim silam.

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev poudarjajo, da visoka stopnja kritične zavesti delavcev in njihove zahteve kažejo potrebo po zaostritvi osebne in kolektivne odgovornosti in na smeri reševanja perečih družbenih problemov.

II.

Glede na oceno stanja osebne in kolektivne odgovornosti ter upoštevajoč zapletene naloge, ki so pred delavci in vsemi družbenimi dejavniki, se delegati 15. srečanja samoupravljalcev zavzemajo predvsem:

- Osebna in kolektivna odgovornost se morata v praksi uveljavljati kot družbeni odnos — pri izpolnjevanju obveznosti in uveljavljanju pravic samoupravljalcev. To bo omogočilo, da se bo samoupravna družba v celoti razvijala kot odgovorna družba.

- Dosledno razvijanje družbenih odnosov na podlagi ustave, zakonov in samoupravnih splošnih aktov je pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi in občanov ter nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih dolžnosti.

- Dosledno je treba spoštovati načelo, da je v vsakem okolju odgovornost sora- zmerna s pooblastili vsakega nosilca dolž-

nosti, to pomeni, da imajo večja pooblastila tudi večjo odgovornost.

- Posebne obveznosti in odgovornosti morajo imeti delavci v združenem delu, družbenopolitične skupnosti in vsi drugi družbeni dejavniki za učinkovitejše samoupravno povezovanje in dogovarjanje ter za dosledno spoštovanje sporazumov in dogovorov, za samoupravno združevanje dela in sredstev, za delovanje dohodkovno povezanih tozdov in za uveljavljanje enotnega jugoslovanskega tržišča.

- Krepiti je treba odgovornost delavcev, samoupravnih organov, delegatskih skupščin in drugih subjektov samoupravnega in družbenega načrtovanja v vseh fazah pripravljanih in sprejemanja planov, na njihovo stvarnost in izpolnjevanje kot tudi za izvrševanje obveznosti iz dogovorov in samoupravnih sporazumov.

- Republike in avtonomni pokrajini imajo posebno vlogo in odgovornost tako za lasten napredek kot tudi za razvoj jugoslovanske skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti.

- Zelo pomembna je odgovornost delavcev pri opravljanju delovnih obveznosti, krepitvi delovne discipline in rasti kulture dela. Z boljšo organizacijo dela in kadrovske politiko moramo zagotoviti, da bodo na prava mesta prišli pravi ljudje, tisti, ki so se potrdili s svojim delom.

- Demokratična kadrovska politika mora zagotoviti, da bodo samoupravne, javne in druge družbene dolžnosti opravljali najsposobnejši in socialistični samoupravni družbi zvesti kadri. Spodbujati mora proces deprofesionalizacije pri opravljanju političnih in drugih dolžnosti in zagotavljati doslednejše uveljavljanje ustavnega načela o zamenljivosti in omejitvi ponovne izvolitve nosilcev posameznih funkcij. Proučiti bo treba tudi vlogo in značaj koordinacijskih teles za kadrovske politiko.

- Okrepiti se morata boj in odgovornost za produktivno zaposlovanje, posebej mladih strokovnjakov, ter odgovornost zaposlenih in vseh družbenih dejavnikov za reševanje vprašanj nezaposlenih.

- Zaostriti se mora odgovornost vseh za uveljavitev pravic delavcev pri upravljanju s pogoji, sredstvi in rezultati svojega dela in s celoto odnosov v družbeni reprodukciji.

- Stalno povečevanje dohodka mora biti na prvem mestu v bitki za stabilizacijo, boljše gospodarjenje, večjo produktivnost dela, večje vključevanje v mednarodno delitev dela, izvoz, delitev po delu in rezultatih dela, samoupravno združevanje dela in sredstev, večjo odgovornost za družbeno in gospodarno uporabo družbenih sredstev, večje upoštevanje ekonomskih zakonitosti in ustalitev domačega tržišča. Delc v materialni proizvodnji, v težkih delovnih razmerah ter ustvarjalno delo mora biti boljše vrednoteno. Odločno je treba zatrete prakso, kjer se deli nezasluženo in da je bolj pomembno, kje kdo dela, namesto koliko in kako dela.

- Družbeno akcijo moramo usmeriti tudi h krepitvi odgovornosti delegacij in delegatov ter drugih družbenih dejavnikov političnega sistema, posebej pri urejanju odnosov in sprejemanju odločitev na samoupravni podlagi, razvijanju delegatskih odnosov v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti in skupščin družbenopolitičnih skupnosti kot organov družbenega samoupravljanja.

- Zavračati moramo pretirani normativizem, posebej državnih organov, rast administracije v združenem delu in družbi nasploh, čezmerno sprejemanje intervencijskih zakonov in drugih predpisov ter odpraviti počasnost, neučinkovitost in nedoslednost pri uresničevanju zakonov, predpisov in samoupravnih odločitev. Strokovne službe morajo čimbolj kakovostno, učinkovito in odgovorno opravljati zaupano delo in naloge.

- Onemogočiti moramo pojave negativnega delovanja različnih teles, ki si privsajajo pravice delovnih ljudi in občanov ter samoupravnih in drugih organov.

- Treba je doseči, da bomo dosledno izrabljali možnosti odpoklica z dolžnosti, zamenjave, postavljanje nezaupnice in druge vidike politične in družbene odgovornosti, kadar bodo razlogi za to.

- Odstop kot izraz ocene lastnih zmognosti in kot odgovorno dejanje mora postati normalen družben pojav. Z odstopom se ne da izogniti uporabi ukrepov odgovornosti — odpoklicu, zamenjavi s funkcije in podobnem, kadar za to obstajajo razlogi.

- Obveznost vsakega posameznika in kolektivnega organa je, da pri pripravljanju in sprejemanju odločitev izhaja iz dolgoročnih interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, od družbene in ekonomske primernosti predlogov rešitev ter možnosti izvajanja teh odločitev. Vsi nosilci dolžnosti so odgovorni za svoje predloge in odločitve in za svoje vedenje pri oblikovanju in izvajanju dogovorjene politike.

- Razvijati je treba demokratične odnose kot bistven pogoj za to, da bosta lahko vsak posameznik in kolektivni organ odprto in odgovorno pokazala slabosti in pomanjkljivosti posameznikov ne glede na dolžnosti, ki jih opravlja, ter dala pobudo za postopek za ugotavljanje odgovornosti.

- Odgovoren, kritičen in samokritičen odnos morata postati bistveno obeležje samoupravne in druge družbene aktivnosti vsakega delovnega človeka in občana in pravilo njunega vsakodnevnega vedenja.

- Boj proti dvojni morali, privatizaciji in uzurpaciji, tako imenovanim koristnim malverzacijam, zlorabam, nezakonitim in nesamoupravnim odločitvam, nezakoniti pridobitvi dohodka in imovine, vedenju, ki je v nasprotju z normami socialistične morale, prikrivanju slabosti in pomanjkljivosti, neodločnemu, nepravočasnemu in neustreznemu ukrepanju na različne gnotne in druge zlorabe in prekrške, težavam in počasnosti v ugotavljanju odgo-

vornosti, pa proti pasivnosti in čakanju, da drugi sprožijo in rešujejo probleme, zahteva od vseh stalno in brezkompromisno aktivnost in pravočasno sprejemanje konkretnih ukrepov.

● Treba je zaostriti odgovornost izvršilnih in poslovnih organov za dajanje informacij, pripravo predlogov in uveljavljanje sklepov delavcev in upravnih organov ter na tej podlagi krepiti njihovo avtoriteto. Hkrati je treba zaostriti tudi odgovornost samoupravnih organov za sklepe, ki so jih sprejeli brez pooblastil.

● Dosledno je treba upoštevati načelo javnosti dela samoupravnih in drugih družbenih organov in zagotoviti pravočasno, resnično in popolno obveščanje delavcev o delu teh organov.

● Okrepiti je treba odgovornost za javno besedo in usmerjati sredstva javnega obveščanja ter institucije družbenega sistema informiranja k potrebam združenega dela.

● Znanstvene in strokovne organizacije morajo bolj kot doslej proučevati osebno in kolektivno odgovornost, opozarjati na načine reševanja družbenih problemov, rezultati njihovih raziskav pa naj se ustvarjalno uporabijo.

● Idejnopolitično, družbenoekonomsko in strokovno izobraževanje morajo veliko več prispevati k usposabljanju delavcev in vseh delovnih ljudi za vestno in odgovorno izvrševanje delovnih obveznosti in vseh družbenih obveznosti.

● Samoupravljalci, organi upravljanja, samoupravne delavske kontrole, družbeni pravobranilci samoupravljanja, sodišča združenega dela, organi družbene samozasčite, organi za družbeni nadzor in drugi samoupravni, državni in družbeni organi morajo delovati pravočasno in preventivno ter stalno krepiti svoje delo in učinkovitost za zaščito samoupravnih pravic, družbene lastnine in svoboščin ter pravic, zagotovljenih z ustavo.

● Nujno je, da se osebna in kolektivna odgovornost potrjujeta povsod kot moralni kriterij in demokratični družbeni odnos ter kot nujen in nezamenljiv pogoj

za nadaljnjo socialistično samoupravno preobrazbo naše družbe.

● Priznanja za zavzeto opravljanje samoupravnih in drugih dolžnosti ter delovnih obveznosti morajo postati sestavni del boja za krepitev odgovornosti in spodbuda delovnim ljudem in občanom za še večje ustvarjalno prizadevanje.

Družbenih nasprotij pri razvoju socialističnega samoupravljanja in težav, ki jih ima, ni mogoče rešiti čez noč, ampak postopoma s konkretnimi ukrepi in delovanjem.

III.

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev menijo, da je treba v luči tega sporočila v vsakem delovnem in družbenem okolju stalno in kritično:

— razčlenjevati prakso in normative rešitve osebne in kolektivne odgovornosti ter krepiti odgovornost samoupravljalcev in vseh nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih dolžnosti;

— posebej razčleniti sedanje normative rešitve pri sestavi in načinu dela kolektivnih organov oblasti in samoupravljanja glede na to, ali dosledno zagotavljajo kolektivno delo, odločanje in odgovornost ter enakopravnost članov ter organov;

— jasneje dodelati medsebojno povezanost osebne in kolektivne odgovornosti z načančno določitvijo pogojev in temeljev teh oblik odgovornosti;

— zagotavljati možnosti za čimuspješne delo in usposabljanje delegacij in delegatov pri uveljavljanju pravic, dolžnosti in odgovornosti;

— ugotavljati položaj in težave pri zaščiti družbene lastnine in jo še naprej izboljševati;

— razčlenjevati, kako se v praksi uresničujejo funkcija organov upravljanja, izvršilna in poslovdna funkcija ter samoupravna delavska kontrola, razmejevanje teh dolžnosti in odgovornost za njihovo opravljanje;

— izdelovati programe v vzgojnoizobraževalnih organizacijah o odgovornosti v socialistični in samoupravni družbi in iz-

grajevanju socialistične morale in razvijanju zavesti mladih;

— razčlenjevati vzroke počasnega dogovarjanja in neizpolnjevanja dogovorov organov republik, avtonomnih pokrajin in federacije ter okrepiti njihovo odgovornost za učinkovitejše dogovarjanje;

— ocenjevati učinkovitost dela pristojnih organov in služb ter drugih subjektov pri opravljanju družbenega in političnega nadzora, družbene zaščite samoupravnih pravic in družbene lastnine, pravne odgovornosti in sploh družbene samozasčite kot funkcije samoupravne družbe;

— poenostaviti in kolikor mogoče jasno urediti postopek za ugotavljanje odgovornosti nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih dolžnosti, zlasti postopek odpoklica, zamenjave s funkcije, vprašanja nezaupnice itd.

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev menijo, da se socialistično samoupravljanje ne more razvijati spontano, ampak je za njegov napredek in pri premagovanju različnih odporov potrebno nenehno organizirano delovanje subjektivnih sil. Zato imajo zveza komunistov, socialistična zveza delovnega ljudstva, sindikat in druge družbenopolitične organizacije posebno vlogo in odgovornost za uresničevanje tega sporočila in sploh družbenega nadzora in za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov.

IV.

Petnajsto srečanje samoupravljalcev poziva delavce, samoupravne organe, organe družbenopolitičnih skupnosti ter družbenopolitične in druge družbene organizacije, da si v svojem vsakodnevnem delovanju prizadevajo za uresničevanje tega sporočila.

Odbor za pripravo 16. srečanja samoupravljalcev bo spremljal uresničevanje tega sporočila in o tem obvestil naslednje srečanje samoupravljalcev »Rdeči prapor«.

Kragujevac, 16. februar 1983

Delegati 15. srečanja samoupravljalcev »Rdeči prapor«

Delavcem pri samostojnih obrtnikih na področju obrti, gostinstva, avto-prevoznništva, brodarstva in prodaje na drobno!

Republiški odbor sindikata delavcev obrti Slovenije, ki v svoji organiziranosti združuje poleg obrtnih delavcev v združenem delu tudi delavce iz naštetih dejavnosti na področju samostojnega osebnega dela, in Zveza obrtnih združenj Slovenije sta na svojih sejah dne 9. februarja 1983. leta in 25. februarja 1983. leta sprejela spremembe in dopolnitve Kolektivne pogodbe o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki, ki so bile objavljene v Uradnem listu SRS št. 8, dne 11. marca 1983. leta.

Dogovorjeno je tudi, da se v posebni

prilogi Delavske enotnosti objavi prečiščeno besedilo Kolektivne pogodbe.

Te spremembe in dopolnitve Kolektivne pogodbe so nastale na podlagi spremembe in dopolnitev zakonodaje s področja delovnih razmerij, zajamčenega osebnega dohodka, zakona o davkih občanov in pobud delavcev, organiziranih v svojem sindikatu. Široka razprava o osnutku in predlogu teh sprememb in dopolnitev je bila v osnovnih organizacijah ZS, občinskih svetih ZS in obrtnih združenjih. V usklajevalnem postopku so bili ustrezno upoštevani vsi predlogi iz razprave.

Posebne značilnosti sprememb in

dopolnitev kolektivne pogodbe so:

— opredeljeni so pogoji, pod katerimi obrtnik ne more zaposlovati novih delavcev, če krši določila kolektivne pogodbe o izpolnjevanju minimalnih standardov za življenjske in delovne razmere delavcev;

— opredeljeni so pogoji, pod katerimi lahko obrtnik razporedi delavca na delo iz enega v drug kraj brez njegove privolitve, seveda ob upoštevanju dejstva, da se s tem bistveno ne poslabšajo življenjske razmere delavca in njegove družine;

— spremenjena je izhodiščna osnova za odmerjanje osebnih dohod-

kov delavcev z njihovo udeležbo v čistem dohodku obratovalnice v soodvisnosti njihovega vloženega dela in prispevka k ustvarjenemu dohodku obratovalnice;

— opredeljeno je, kdaj in pod kakšnimi pogoji delavci prejajajo zajamčeni osebni dohodek;

— opredeljena je pravica delavca, ko se izobražuje iz dela več kot eno leto, da prejema tak stimulativen del osebnega dohodka, ki je odvisen od njegovega učnega uspeha;

— skladno s spremembami zakona o davkih občanov se v bodoče kot strošek v celotnem prihodku obratovalnice šte-

jejo tudi kadrovske štipendije učencem in študentom;

— bolj jasno kot doslej je opredeljena pravica delavcev do povrnitve stroškov šolanja iz sredstev skladov za izobraževanje, kadar se usposabljaajo za deficitarne poklice, v celoti pa so bolj dodelana tudi področja izobraževanja;

— novost je tudi v tem, da obrtniki po posebnem samoupravnem sporazumu v občini združujejo sredstva kot del sredstev skupne porabe za nakup počitniških zmogljivosti za delavce;

— dodelan je postopek za izrekanje disciplinskih ukrepov za posamezne kršitve delovnih dolžnosti delavcev ter

vgrajena dolžnost obrtnika, da v primeru odpovedi delovnega razmerja delavca pravno pouči o njegovih pravicah;

— na novo je opredeljen način prenehanja delovnega razmerja delavcev v primeru obrtnikove smrti.

Vse navedene spremembe in dopolnitve težijo k temu, da bi delavcem, ki delajo pri delovnih ljudeh, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov, načeloma zagotovili enak družbenoekonomski položaj, kot ga imajo delavci v združenem delu.

Republiški odbor sindikata delavcev obrti Slovenije

Spremembe in dopolnitve Kolektivne pogodbe o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki

1. člen

V 3. členu se v tretji alineji število »15« nadomesti s številko »8«.

2. člen

V 6. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Šteje se, da invalidna oseba izpolnjuje pogoje za opravljanje del oziroma nalog, če je bila zanje usposobljena.«

3. člen

V 7. členu se v prvem odstavku doda nova četrta alineja, ki se glasi:

— če gre za nezaposleno invalidno osebo;«

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »O sklenitvi delovnega razmerja brez oglasa je obrtnik v roku 8 dni dolžan obvestiti pristojno skupnost za zaposlovanje.«

4. člen

V 8. členu se doda nov zadnji odstavek, ki se glasi:

»Pobudo občinskemu upravnemu organu, da prepove zaposlovanje novih delavcev v obratovalnici obrtnika, ki krši določbe iz prvega odstavka tega člena, lahko dajo tudi osnovna organizacija sindikata teh delavcev, občinski svet Zveze sindikatov Slovenije in občinsko obrtno združenje.«

5. člen

V 12. členu se v drugem odstavku spremeni prva alineja in se glasi:

»— če traja izvršitev takega dela ali nalog po svoji naravi določen čas, vendar ne več kot šest mesecev;«

V drugem odstavku se spremeni tretja alineja in se glasi:

» — če se začasno, vendar ne za več kot 3 mesece poveča obseg dela v obratovalnici.«

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Delavec, ki je sklenil delovno razmerje za določen čas na podlagi oglasa, ima v primeru, če delavcu, ki ga je nadomeščal, preneha delovno razmerje, ali če začasno povečani obseg dela v obratovalnici postane trajen, pravico, da sklene delovno razmerje za nedoločen čas. V tem primeru se delovno razmerje sklene brez oglasa.«

6. člen

V 14. členu se v prvem odstavku besedilo prvega stavka do vključno besede »dan« naprej, nadomesti z naslednjim besedilom: »dano pismeno soglasje organa upravljanja organizacije združenega dela, v kateri delavec že dela, oziroma pismeno soglasje obrtnika, pri katerem delavec že dela.«

7. člen

V 16. členu se doda v drugem odstavku nov zadnji stavek, ki se glasi:

»Za delovno zmožnost se šteje tista strokovna znanja, sposobnosti in spretnosti, ki jih je delavec pridobil oziroma razvil z uspešno končanim usposabljanjem z delom. Za delovno zmožnost se šteje tudi, če delavec uspešno opravlja dela oziroma naloge, za katere sta se z obrtnikom dogovorila v pogodbi o delovnem razmerju.«

8. člen

Za 16. členom se dodajo novi 16. a, 16. b in 16. c člen, ki se glasio:

»16. a člen

Če obrtnik sprejema naročilo oziroma predmete v delo oziroma prodaja svoje izdelke tudi na drugih krajih, lahko razporedi delavca na delo iz enega kraja v drug kraj brez njegove privolitve, vendar največ 30 kilometrov od sedeža obratovalnice.

Delavec je lahko razporejen po določbi prejšnjega odstavka:

— če je v obratovalnici že zaposlenih maksimalno število delavcev, ki jih obrtnik lahko zaposluje po obrtnem zakonu in obrtnik ne more zaposliti še enega delavca v drugem kraju;

— če se je za posameznega delavca zmanjšal obseg dela v obratovalnici obrtnika;

— če tako razporeditev zahteva narava ali organizacija dela obrtnika.

Taka razporeditev je možna pod pogojem, da se s tem bistveno ne poslabšajo življenjski pogoji delavca in njegove družine. Na zahtevo delavca ali obrtnika je skupna komisija po določbah 137. člena te kolektivne pogodbe dolžna ugotoviti, ali so se delavcu in njegovi družini s tako razporeditvijo bistveno poslabšali življenjski pogoji.

16. b člen

V okviru pismenega sporazuma med dvema obrtnikoma in delavcem oziroma med obrtnikom in organom upravljanja organizacije združenega dela ter delavcem, ima delavec pravico, da preide na delo k drugemu obrtniku oziroma v organizacijo združenega dela v primeru, ko pri obrtniku ni več del in nalog ustreznih njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

V takem primeru se sklene novo delovno razmerje brez oglasa.

16. c člen

V primeru, ko delavcu pri obrtniku začasno ni mogoče zagotoviti dela iz upravičenega vzroka — pomanjkanje surovin, repromateriala in podobno, je pa potrebna pomoč drugemu obrtniku zaradi izpolnjevanja pogodbenih obveznosti in podobno,

je delavec lahko začasno razporejen na delo in naloge, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni zmožnosti k drugemu obrtniku, največ za 6 mesecev pod pogojem, da se obrtniku, h kateremu je delavec začasno razporejen, s tem ne poveča število zaposlenih delavcev, ki jih lahko ima ta obrtnik po določenih obrtnega zakona. Delavec, ki je začasno razporejen na delo k drugemu obrtniku, obdrži vse pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja s samostojnim obrtnikom, od katerega je razporejen.

Taka začasna razporeditev delavca je mogoča na podlagi pismenega sporazuma o posameznih konkretnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavca, ki ga predhodno sklenejo oba obrtnika in delavec. Po en izvod takega sporazuma obdržijo udeleženci, po enega pa pošlje obrtnik, h kateremu je bil delavec razporejen, v osmih dneh pristojni občinski upravi za delo in občinskemu odboru sindikata delavcev obrti ali občinskemu sindikalnemu svetu.«

9. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

»V obratovalnici, kjer narava ali organizacija dela to terjata oziroma kjer je to potrebno zaradi boljše izkoriščenosti delovnih sredstev, racionalnejše izrabe delovnega časa ter odvisnosti opravljanja določenih del oziroma nalog od predpisanih rokov, se delavec in obrtnik lahko dogovorita za neenakomerno razporeditev delovnega časa med letom tako, da je delovni čas delavca v določeni dobi med letom daljši, v preostalem delu leta pa krajši od polnega delovnega časa, pod pogojem, da letni fond polnega delovnega časa delavca v povprečju ne presega 42 ur na teden ter da je delavcu zagotovljen dnevni in tedenski počitek. Taka neenakomerna razporeditev delovnega časa ne sme biti daljša od enega leta.

V dejavnostih s sezonskim značajem dela (gostinstvo, turizem in spremljajoče dejavnosti, ki se vključujejo v turistično ponudbo kraja ali regije, gradbena obrt, avtoprevoznništvo, brodarstvo) se delavec in obrtnik dogovorita, da trajajo delovni čas delavca v sezoni več kot 42 ur na teden, izven sezone pa manj kot 42 ur na teden, vendar v letnem povprečju delovni čas delavca ne sme presegati 42 ur na teden.

Za začasno prerazporeditev delovnega časa tako, da delavec dela določen čas več kot 42 ur, določen čas pa manj kot 42 ur na teden, upošteva pri tem povprečno 42-urno tedensko delovno obveznost, se delavec in obrtnik dogovorita v primerih višje sile ali izjemnih okoliščin, to je:

— v primeru potresa, požara, poplave oziroma druge nesreče, ki zadene obratovalnico ali se tako nesrečo neposredno pričakuje,

— v izjemnih okoliščinah, ko je taka prerazporeditev nujna zaradi prekinitve dobave energetskih virov, okvare na strojnih napravah, ovire pri dobavi materiala, ovire v prometu, rekonstrukcije ali remon-

ta, kar ima lahko za posledico zmanjšanje ali zvečanje obsega dela ali prekinitve dela.

Taka začasna prerazporeditev delovnega časa delavca sme trajati le toliko časa, kolikor je nujno potrebno, da se preprečijo oziroma odpravijo posledice višje sile oziroma izjemnih okoliščin.

Delavcu, ki po prvem, drugem in tretjem odstavku tega člena dela dalj od polnega delovnega časa, se tako delo ne šteje kot poseben pogoj.

Delo delavca, za katerega velja prepoved dela prek polnega delovnega časa, ne sme tudi v teh primerih trajati več kot 7 oziroma 8 ur dnevno.«

10. člen

V 24. členu se v prvem odstavku doda nova peta točka, ki se glasi:

»5. če splošni družbeni interes in narava dejavnosti terjata, da se brez prekinitve opravijo določena dela oziroma naloge v skladu s pogoji, ki jih določajo zakoni.«

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»V primerih po drugi, tretji, četrti in peti točki prvega odstavka tega člena se nadurno delo ne sme uvesti, če ga je mogoče opraviti z ustrezno smotrno organizacijo in delitvijo dela, razporeditvijo delovnega časa ali z zaposlitvijo novih delavcev. Kolikor se to ne da urediti drugače, sme tako nadurno delo trajati le toliko časa, kolikor je nujno potrebno, da se odvrnejo ali preprečijo škodljive posledice, največ pa 30 ur na mesec. Tako delo se šteje kot poseben delovni pogoj.«

V tretjem odstavku tega člena se črta besedo »lahko« in se za besedo »če« vnese beseda »se«.

11. člen

V 39. členu se v drugem odstavku črta tretja in četrta alineja, nova tretja alineja se glasi:

»— Delavcu, ne glede na starost, ki mu je priznana najmanj 60 % telesna okvara, delovnemu invalidu, ki ima pravico do skrajšanega delovnega časa ter delavcu, ki neguje in varuje težje telesno ali zmerno težje ali težko duševno prizadeto osebo, pet delovnih dni.«

12. člen

40. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Letni dopust mora delavec izrabiti vsako koledarsko leto praviloma do konca leta.

Delavec ima pravico izrabiti svoj letni dopust praviloma v nepretrganem trajanju. Sporazumno lahko določita delavec in obrtnik, da delavec izrabi letni dopust v dveh ali več delih, pri čemer mora en del dopusta trajati brez presledka najmanj 12 delovnih dni.

Če narava in organizacija dela ter način poslovanja obratovalnice to terjata ali dopuščajo in v primerih višje sile in izjemnih okoliščin iz tretjega odstavka 22. člena te kolektivne pogodbe, se lahko delavci in obrtnik dogovorijo, da gredo vsi delavci hkrati na letni dopust.

Razpored letnih dopustov določi obrtnik po predhodnem dogovoru z delavci, pravi-

loma ob začetku vsakega koledarskega leta.

Čas boleznih in drugih odsotnosti z dela, ki štejejo v delovno dobo delavca in za katere je priznano nadomestilo osebnega dohodka, se ne všteva v letni dopust.

V primeru, ko je delavec zaradi višje sile ali izrednih okoliščin iz 1. in 5. točke 24. člena te kolektivne pogodbe ali zaradi daljše boleznih v koledarskem letu, za katero mu pripada letni dopust, tega izrabil le 12 dni, lahko preostali del dopusta izrabi v naslednjem koledarskem letu tako,

— da ga nadaljuje, če ga je ob koncu leta že nastopil;

— da ga izrabi najkasneje do konca februarja naslednjega leta.

Razen v primerih iz prejšnjega odstavka letnega dopusta ni mogoče prenesti v naslednje koledarsko leto.«

13. člen

V 44. členu se črta tretji odstavek.

V drugem, četrtem, petem, šestem, sedmem, osmem, devetem, enajstem in dvanajstem odstavku tega člena se pred besedi »dohodek obratovalnice« doda besedo »čisti«.

14. člen

V 45. členu se v prvem odstavku med besedami »del« in »dohodka« doda besedo »čistega«.

15. člen

V 46. členu se v prvem odstavku spremeni četrta alineja tako, da se glasi:

»— za delo na dan zveznega in republiškega praznika poleg akontacije osebnega dohodka za delo za poln delovni čas na ta dan še 150 % dosežene akontacije za živo delo za poln delovni čas;«

16. člen

V 47. členu se črta zadnji odstavek.

17. člen

V 49. členu se besedilo drugega odstavka spremeni tako, da se glasi:

»Osnovo 100 predstavlja 101 % za delavce, ki delajo v posebnih pogojih, po 82. členu te kolektivne pogodbe pa 106 % od osnove, ki jo predstavlja višina minimalnih življenjskih stroškov v SR Sloveniji, katere ugotovi Zavod SR Slovenije za statistiko in jih objavlja dvakrat letno v Uradnem listu SRS, in sicer v maju in septembru.«

18. člen

V 50. členu se v prvem odstavku v tretji alineji doda nov zadnji stavek, ki se glasi:

»Pri izobraževanju iz dela, ki traja več kot eno šolsko leto, se v okviru omejitve po predzadnjem odstavku tega člena lahko prizna v naslednjih letih ob pričetku šolskega leta to nadomestilo osebnega dohodka povečano do 20 % za stimulacijo učenja glede na učne uspehe v preteklem letu ter delavcu iz prvih treh skupin 49. člena te kolektivne pogodbe do 10 % zaradi povečanja življenjskih stroškov, če je povprečna mesečna akontacija osebnega dohodka v zadnjih treh mesecih bila za več

kot 5 % nižja od najnižjega osebnega dohodka po tem členu kolektivne pogodbe;»

19. člen

52. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Zajamčeni osebni dohodek pripada delavcu v primeru motenj v poslovanju obratovalnice obrtnika, ko se iz dohodka obratovalnice ne more pokriti delavcu osebnega dohodka oziroma nadomestil osebnega dohodka po določilih 44. do vključno 50. člena kolektivne pogodbe.

Delavcu pripada zajamčeni osebni dohodek v višini 100 % od osnove, ki jo predstavlja višina minimalnih življenjskih stroškov v SR Sloveniji, katero ugotovi Zavod SR Slovenije za statistiko in jih objavlja dvakrat letno v Uradnem listu SRS, in sicer v mesecu maju in septembru.

Zajamčeni osebni dohodek v gornji višini pripada delavcu, ki dela poln delovni čas in izpolnjuje svoje delovne obveznosti. Izplačuje se ga delavcu v roku in na način, kot je dogovorjen v 57. členu te kolektivne pogodbe za izplačevanje osebnega dohodka.

Delavec, ki ne dela poln delovni čas ali ne izpolnjuje svojih delovnih obveznosti, prejema sorazmerno delovnemu času ali delovnemu uspehu izračunan zajamčeni osebni dohodek.

Za čas, ko se delavcu izplačuje zajamčeni osebni dohodek, pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka v primerih po prvem odstavku 50. člena kolektivne pogodbe izračunano na osnovi zajamčenega osebnega dohodka po tem členu.

Sredstva za izplačila zajamčenih osebnih dohodkov delavcem po tem času zagotavlja obrtnik. Če ni mogoče tako zagotoviti teh sredstev, se sredstva za izplačilo zajamčenih osebnih dohodkov lahko krijejo tudi iz posebnega rezervnega sklada, oblikovanega na podlagi določb obrtnega zakona.«

20. člen

Podnaslov pred 55. členom se spremeni tako, da se glasi:

»Štipendije in nagrade učencem in študentom ter nagrade učencem in študentom na proizvodnem delu oziroma delovni praksi.«

V 55. členu se v prvem odstavku črta besedilo »v I. letniku najmanj 20 %.«

Doda se nov zadnji odstavek, ki se glasi:

»Obrtniki podeljujejo učencem in študentom v skladu s potrebami po kadrih v obratovalnici kadrovske štipendije in pripadajoči deficitarni dodatek v času njihovega usmerjenega izobraževanja. Pri dodeljevanju in opredeljevanju višin štipendij upoštevajo določbe samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini, sklenjenih skladno z določili družbenega dogovora o štipendijski politiki v SR Sloveniji.«

21. člen

V 56. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Kolikor bodo posebne izobraževalne skupnosti sprejele sklep o enotnih kriterijih za nagrajevanje učencev in o višini na-

grad na proizvodnem delu in delovni praksi, se upošteva te kriterije.«

22. člen

V 57. členu se v petem odstavku predbesedilo »dohodku« doda besedo »čistem«.

23. člen

58. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Obrtnik zagotavlja delavcem in učencem ter študentom, ki delajo oziroma se praktično izobražujejo v njegovi obratovalnici, prehrano med delom.

Za organizirano prehrano med delom se šteje pripravljene obroke, ki so praviloma topli, izjemoma pa tudi hladni ali kombinirani s toplim napitkom, če prehrane med delom ni mogoče organizirati drugače. Tak obrok zagotovi obrtnik delavcu oziroma učencu ter študentu na praksi:

— v lastnem gospodinjstvu oziroma lastni gostinski obratovalnici;

— pogodbeno v obratovalnici gostinca ali družbenem gostinskem obratu;

— pogodbeno v ustreznem obratu družbene prehrane odprtega ali zaprtega tipa;

— pogodbeno s prodajalnami, ki imajo delikatesni oddelek.

Obrtnik regresira organizirano prehrano med delom v višini od najmanj 6 do največ 10 procentov poprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka delavcev zaposlenih v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu na delavca oziroma učenca in študenta.

Delavcem, ki opravljajo težka fizična dela ali delajo v posebnih pogojih po 82. členu te kolektivne pogodbe, obrtnik regresira prehrano med delom v višini 10 procentov poprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka delavcev zaposlenih v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu.

Izjemoma se lahko posameznim delavcem, ki ne opravljajo dela na stalnem mestu, pri čemer ni mogoče vnaprej predvideti mesta ali časa trajanja takega dela in jim za to ni mogoče organizirati prehrane med delom, regresira prehrano v gotovini, če je za to dal soglasje pristojni občinski svet Zveze sindikatov Slovenije, po predhodnem soglasju osnovne organizacije Zveze sindikatov delavcev na področju samostojnega osebnega dela.

Gotovinsko se lahko izjemoma regresira prehrana tudi delavcem, ki z zdravniškim potrdilom dokažejo, da imajo predpisano dietno prehrano in če obrtnik take prehrane ne more zagotoviti.

Kolikor se z družbenim dogovorom ali samoupravnim sporazumom določene osnove in merila za določanje konkretne višine tega regresa spremenijo, mora obrtnik upoštevati nove osnove in merila smiselno z uporabo osnov in meril v OZD.

Do regresa za prehrano med delom so upravičeni delavci ne glede na to ali delajo v polnem delovnem času, v skrajšanem delovnem času 4 ure ali več ali v deljenem delovnem času in učenci praktičnega pouka v obratovalnici ter študenti in učenci na praksi.

Do regresa za prehrano niso upravičeni delavci in učenci oziroma študenti na praksi v času dopustov oziroma počitnic, bolniškega staleža, službenega potovanja in prostih dni.«

24. člen

V 79. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Delavec lahko pismeno ali ustno zahteva, da obrtnik poskrbi za izvedbo oziroma zagotovitev predpisanega varstva pri delu. Če grozi delavcu neposredna nevarnost za življenje, oziroma obstoji nevarnost telesne poškodbe ali hujše okvare zdravja, ker ni zagotovljeno predpisano varstvo pri delu, oziroma ko delovna naprava ali priprava ni opremljena s predpisanimi oziroma predvidenimi varnostnimi pripomočki ali napravami, ima delavec pravico odkloniti delo ter zahtevati, da se nevarnost takoj odpravi. Če obrtnik meni, da je delavec neupravičeno odklonil delo in postavil zahtevo, mora o tem obvestiti pristojni organ inšpekcije dela. Ta mora brez odlašanja opraviti pregled in odrediti ustrezne varnostne ukrepe ali obvestiti delavca, iz katerih razlogov njegova zahteva ni utemeljena.«

25. člen

V 86. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Delavki, ki dela v proizvodni obrti, se sme naložiti, da dela ponoči, če to terjajo posebne resne družbene, ekonomske, socialne in posebne okoliščine ob pogoju, da za uvedbo takega dela izda poprejšnje soglasje republiški sekretar za delo.«

26. člen

V 90. členu se v drugem odstavku število »8« nadomesti s številko »15«.

Zadnji odstavek se črta.

27. člen

V 92. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Kadar terjajo koristi otroka, lahko delavka sklene delovno razmerje oziroma ima pravico, da začne delati s krajšim delovnim časom od polnega, vendar ne manj od polovice polnega delovnega časa. Po prenehanju razloga za delo s krajšim delovnim časom delavka opravlja delo s polnim delovnim časom.«

Črta se četrti odstavek.

28. člen

Za 92. členom se doda nov 92. a člen, ki se glasi:

»92. a člen

Pravice iz 90. in 92. člena ima delavec — oče otroka, če se tako sporazumeta z materjo — delavko. Pravice iz navedenih členov ter pravico, da ne dela prek polnega delovnega časa ali ponoči, dokler ima otroka, ki še ni star 1 leto oziroma ima otroka starega od 1—3 let, če s tem ne soglašata, pa ima tudi delavec-oče otroka oziroma delavec, ki otroka neguje, če mati umre, zapusti otroka, oziroma, če je na

podlagi izvida in mnenja pristojne zdravstvene organizacije trajno ali začasno nesposobna za samostojno življenje in delo.

Delavec-oče otroka oziroma delavec, ki otroka neguje, če mati umre, zapusti otroka, oziroma če je na podlagi izvida ali mnenja pristojne zdravstvene organizacije trajno oziroma začasno nesposobna za samostojno življenje in delo, ima pravico tudi do nepretrganega porodniškega dopusta v obsegu, zmanjšanem za toliko, kolikor je mati to pravico izrabila, najmanj pa za 28 dni.«

29. člen

V 95. členu se v prvem odstavku doda med besedilom »se« in »izobražuje« besedo »stalno«.

V tretjem odstavku se na koncu doda besedilo:

»... ko gre za izobraževanje za pokrivanje potreb po kadrih v deficitarnih poklicih, ki jih kot take vodijo skupnosti za zaposlovanje.«

V predzadnjem odstavku se besedilo »Stroški izobraževanja ob delu in iz dela, nadomestila osebnega dohodka za čas izobraževanja oz. štipendije«, spremeni v besedilo: »Stroški izobraževanja ob delu in iz dela ter nadomestila osebnega dohodka za čas izobraževanja.«

Zadnji odstavek se razdeli v dva odstavka, ki se glasita:

»Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti v zvezi z izobraževanjem delavca ob delu urejata delavec in obrtnik s pogodbo o delovnem razmerju oziroma z dodatkom k pogodbi in to pred pričetkom izobraževanja. Ena kopijo take pogodbe oziroma dodatka k pogodbi pošlje obrtnik skladu.

Vse pravice, obveznosti in odgovornosti v zvezi z izobraževanjem delavca iz dela se ureja s posebno pogodbo o napotitvi delavca v izobraževanje iz dela, ki se jo sklene pred pričetkom izobraževanja. To pogodbo skleneta z delavcem obrtnik in pristojni sklad.«

30. člen

96. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Delavec, ki se izobražuje ob delu v skladu s planom izobraževanja sklada, ima naslednje pravice in obveznosti:

— pravico do odsotnosti z dela in nadomestila OD zaradi izobraževanja oziroma opravljanja izpitov po določilih 41. in 50. člena te kolektivne pogodbe,

— pravico do takšnih delovnih pogojev in takega razporejanja delovnih obveznosti med izobraževanjem, da mu je omogočeno redno in vestno opravljanje vseh učnih obveznosti,

— pravico do kriterija stroškov vpisnine in šolnine, prevoznih stroškov v primeru, če je izobraževanje organizirano zunaj kraja sedeža obratovalnice, učnih knjig in pripomočkov in drugih stroškov iz sredstev pristojnega sklada, po določilih statuta sklada,

— obveznost, da v času izobraževanja redno obvešča obrtnika in sklad o poteku izobraževanja,

— obveznost, da v dogovorjenem roku uspešno konča izobraževanje in sprejme dela in naloge, za katere se je izobraževal,

— obveznost, da pred uveljavljanjem posameznih pravic (npr. odsotnost z dela) predloži obrtniku in skladu ustrezna potrdila,

— pravico, da je po končanem izobraževanju razporejen na delo, za opravljanje katerega se je izobraževal.

31. člen

Za 96. členom se doda nov 96. a člen, ki se glasi:

»96. a člen

Delavec, ki se izobražuje iz dela v skladu s planom izobraževanja sklada, ima naslednje pravice, obveznosti in odgovornosti:

— pravico do odsotnosti z dela in nadomestila OD iz sredstev pristojnega sklada po določilih 41. in 50. člena te kolektivne pogodbe;

— pravico do kritja stroškov (vpisnine, šolnine, učnih knjig in pripomočkov in drugih stroškov) iz sredstev pristojnega sklada po določilih statuta sklada;

— obveznost, da v času izobraževanja redno obvešča obrtnika in sklad o poteku izobraževanja;

— obveznost, da v dogovorjenem roku uspešno konča dogovorjeno izobraževanje;

— pravico, da je po končanem izobraževanju razporejen na delo, za opravljanje katerega se je izobraževal;

— obveznost, da po končanem izobraževanju v dogovorjenem roku prevzame delo, za katerega se je izobraževal in da to delo opravlja toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje;

— obveznost, da se v primeru, ko nima pogojev za vpis v višji razred ali letnik, takoj vrne na delo, razen če je moral šolanje prekiniti zaradi daljše bolezni ali drugega opravičljivega razloga, ko se mu lahko podaljša trajanje šolanja še za eno šolsko leto;

— obveznost, da povrne skladu stroške izobraževanja oziroma njihov sorazmerni del, če iz neupravičenih razlogov prekine izobraževanje ali ga neuspešno konča ali če ne prevzame dogovorjenega dela ali če ga ne opravlja toliko časa, kot bi ga moral opravljati po določilih statuta sklada.

Obrtnik, ki je sklenil z delavcem in skladom pogodbo o napotitvi delavca v izobraževanje iz dela, je dolžan po končanem izobraževanju delavcu zagotoviti dogovorjeno delo.

Pogodbo o napotitvi delavca v izobraževanje iz dela se lahko prekine:

— če delavec ne opravlja izpitov v določenih rokih,

— če delavec daje neresnične podatke o uspehu izobraževanja,

— če delavec ne opravlja drugih s pogodbo določenih obveznosti,

— če delavec preneha z izobraževanjem,

— če je delavcu po zakonu prenehala lastnost delavca.

Kolikor nastopijo izredni pogoji, ko delavcu ni mogoče zagotoviti dela, dogovorjenega po pogodbi o napotitvi delavca v izobraževanje iz dela, nima delavec iz te pogodbe do obrtnika oziroma do sklada nobenih obveznosti.«

32. člen

Za 98. členom se doda nov 98. a člen, ki se glasi:

»98. a člen

Sklad na osnovi izobrazbene sestave delavcev v obratovalnicah obrtnikov in potreb dela in razvoja obratovalnic ter splošnih družbenih potreb po samostojnem osebnem delu oziroma v deficitarnih dejavnostih v občini ali regiji oblikuje in sprejema plane izobraževanja. V teh predvidi vsebino, obseg, organizacijo, oblike in metode za izvajanje izobraževalnega procesa, izvajalce izobraževanja in potrebna materialna sredstva.«

33. člen

V 99. členu se izraz »štipendija« nadomesti z izrazom »nadomestilo osebnega dohodka«, izraz »pogodba o štipendiji« z izrazom »pogodba o napotitvi v izobraževanje« ter izraz »delavec-štipendist« z izrazom »delavec«.

V prvem odstavku se besedo »programa« nadomesti z besedo »planov«.

V prvem odstavku se spremeni besedilo prve alineje tako, da se glasi:

»— pridobitev manjkajoče osnovnošolske izobrazbe ob delu;«

V tretjem odstavku se črta besedilo zadnje alineje.

Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Posebno vlogo pri usmerjanju delavcev v izobraževanje in pri izobraževanju ob delu in iz dela imajo občinska obrtna združenja in osnovna sindikalna organizacija teh delavcev ter občinski svet Zveze sindikatov Slovenije, ki neposredno sodelujejo s skladom pri oblikovanju planov izobraževanja iz sredstev sklada in pri uresničevanju teh planov. Obveznost obrtnih združenj je, da v sodelovanju s skladi planirajo kadrovske potrebe oziroma potrebe po učencih oziroma štipendistih. Obrtniki pa so dolžni razpisovati prosta učna mesta oziroma štipendije, hkrati z razpisom ostalih učnih mest in kadrovskih štipendij v občini oziroma republikli.«

34. člen

V 101. členu se v tretji alineji besedo »programov« nadomesti z besedo »planov«.

35. člen

V 104. členu se v tretjem odstavku spremeni besedilo devete alineje tako, da se glasi:

»— osnovni organizaciji sindikata delavcev, ki jih zajemata kolektivna pogodba, za pospeševanje aktivnosti na področju rekreacije, oddiha, športa, kulture in drugo.«

Doda se nov peti odstavek, ki se glasi:
»Za sredstva skupne porabe po tem členu se šteje tudi sredstva, ki se jih na podlagi samoupravnega sporazuma med občinskim svetom ZSS, obrtnim združenjem in izvršnim svetom skupščine občine združuje v osnovni organizaciji sindikata delavcev, ki jih zajema kolektivna pogodba, za nakup, gradnjo in vzdrževanje počitniških zmogljivosti za te delavce.«

36. člen

V 114. členu se doda nov zadnji odstavek, ki se glasi:

»Po treh pisemnih opominih sme izreči obrtnik delavcu pisemni opomin pred odložitvijo.«

37. člen

V 115. členu se spremeni besedilo tretje alineje tako, da se glasi:

»— če delavec neupravičeno izostane z dela pet delovnih dni v obdobju šestih mesecev.«

Doda se nova sedma alineja, ki se glasi:
»— zloraba odsotnosti z dela zaradi bolezni.«

Zadnji odstavek se črta.

38. člen

V 116. členu se spremeni besedilo prve alineje tako, da se glasi:

»— kršitev določb o varstvu pred požarom, eksplozijo, naravnimi nesrečami ter pred škodljivim delovanjem strupenih in drugih nevarnih snovi;«

Doda se nova šesta alineja, ki se glasi:
»— če delavec neupravičeno izostane z dela sedem delovnih dni v obdobju šestih mesecev.«

39. člen

V 119. členu se v drugem odstavku za številko »166« doda številko »166 a«.

40. člen

V 120. členu se spremeni tretji odstavek tako, da se glasi:

»Če delavec ne povrne škode v roku treh mesecev oziroma do poteka tega roka pisмено izjavi, da je ne bo povrnil, lahko obrtnik uveljavlja odškodnino pri pristojnem sodišču združenega dela.«

41. člen

122. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Če delavec utрпи škodo pri delu v zvezi z delom, ima pravico zahtevati od obrtnika odškodnino za povzročeno škodo.

Če obrtnik ne povrne škode delavcu v roku treh mesecev oziroma do poteka tega roka pisмено izjavi, da je ne bo povrnil, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri pristojnem sodišču združenega dela.«

42. člen

V 126. členu se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»V primeru smrti obrtnika, ko nadaljuje opravljanje obrtne dejavnosti zakonec ali ožji družinski člani, ima delavec, ki je bil zaposlen pri umrlem obrtniku, prednostno

pravico, da sklene pogodbo o delovnem razmerju z novim nosilcem samostojnega osebnega dela, ki nadaljuje dejavnost.«

43. člen

V 129. členu se v drugem odstavku spremeni besedilo drugega stavka tako, da se glasi:

»Odpoved delavcu mora obvezno vsebovati pravni pouk in napotilo delavcu, da se v skladu z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti pri-glasi pristojni skupnosti za zaposlovanje.«

44. člen

131. člen se spremeni tako, da se glasi:
»Delavec ima pravico, da se v roku 30 dni vrne v isto obratovalnico na dela, ki jih je opravljal ali na druga dela, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma v organizaciji združenega dela zaradi delom pridobljeni delovni zmožnosti v primerih:

— ko mu je prenehalo delovno razmerje, ki ga je v sporazumu z obrtnikom sklenil za določen čas pri drugem obrtniku oziroma v organizaciji združenega dela zaradi potrebe svoje obratovalnice oziroma organizacije združenega dela ali zaradi družbenih potreb;

— ko mu je prenehala samoupravna, javna ali druga družbena funkcija.«

45. člen

Za 131. členom se dodata nova 131. a in 131. b člena, ki se glasita:

»131. a člen

Delavec, ki odide na odslužitev oziroma doslužitev vojaškega roka in zaradi tega prekine delo v obratovalnici, ima pravico, da se v 30 dneh po odslužitvi oziroma doslužitvi vrne v isto obratovalnico na dela, ki jih je opravljal ali na druga dela, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

Delavec, ki ga je obrtnik poslal ali ki je šel v soglasju z obrtnikom na izobraževanje oziroma izpopolnjevanje glede na potrebe oziroma predvideni razvoj obratovalnice, ima pravico vrniti se na delo v isto obratovalnico:

— če mu pred odhodom ni prenehalo delovno razmerje;

— če se vrne v roku 30 dni v isto obratovalnico na dela, ki jih je opravljal ali na druga dela, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

131. b člen

V primerih iz 131. a člena med odsotnostjo z dela delavcu mirujejo pravice in obveznosti, ki se pridobivajo pri delu in iz dela v obratovalnici.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se zoper delavca lahko uvede ali nadaljuje disciplinski postopek.«

46. člen

V 138. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Obrtnik lahko sklene pogodbo o delu za opravljanje strokovnih in pomožnih del,

ki se jih glede na obseg poslovanja obratovalnice ne opravlja kot stalno in nepretrgano delo, temveč le začasno ali občasno.«
Zadnji odstavek se črta.

47. člen

139. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pogodbo o delu lahko obrtnik sklene z nezaposleno ali delno zaposleno osebo, z drugo osebo pa samo, če pristojna skupnost za zaposlovanje ugotovi in pisмено sporoči, da ni nezaposlenih ali delno zaposlenih oseb, ki izpolnjujejo pogoje glede na strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti. Za delo po pogodbi o delu delavca je potrebno pisмено soglasje organizacije ali obrtnika, kjer je delavec v delovnem razmerju, razen kadar gre za opravljanje kratkotrajnih začasnih oziroma občasnih del, ki trajajo največ do sedem dni v posameznem koledarskem letu.«

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

48. člen

Te spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe so izdelane v dveh istovetnih izvodih, od katerih prejme vsak od podpisnikov po en izvod.

49. člen

Te spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe začnejo veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS, uporablja pa se jih od 1. marca 1983 dalje, razen določb, ki se nanašajo na osebne dohodke delavcev, dopuste, izobraževanje, reševanje stanovaljskih potreb delavcev in določb o zagotavljanju sredstev za skupno porabo delavcev in pravic delavcev do prejemkov iz teh sredstev za posamezne namene, ki se uporabljajo od 1. januarja 1983 dalje.

50. člen

Pogodbe o delovnih razmerjih med delavci in obrtniki morajo biti usklajene z določbami teh sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe najpozneje v dveh mesecih po uveljavitvi teh sprememb in dopolnitev.

51. člen

Do 31. julija 1984 lahko delo prek polnega delovnega časa nad 30 ur na mesec, toda ne več kot 48 ur na mesec in delo po pogodbi o delu nad 60 dni, toda največ 90 dni v posameznem koledarskem letu ali izven primerov, ki jih določajo določbe kolektivne pogodbe o začasnem in občasnem delu, odobri pristojna skupnost za zaposlovanje v posebej upravičenih primerih, ko to za htevajo objektivne okoliščine.

Ljubljana, dne 1. marca 1983.

Republiški odbor sindikata
delavcev obrti Slovenije
Predsednik

Martin Muršič, l. r.

Zveza obrtnih združenj

Slovenije

Predsednik

Stane Špindler, l. r.